

hohichnykh kompetentsii studentiv-mahistrantiv peda-hohichnoho universytetu. [Situational test tasks as a means of diagnosing professional and pedagogical competencies of master's students of a pedagogical university]. Chernihiv.

11. Yaroshenko, O., Buialo, T. (2011). *Khimichni zadachi yak vazhlyvyi zasib pidhotovky studentiv do navchannia uchniv khimii.* [Chemical problems as an important means of preparing students for teaching chemistry]. Sloviansk.
12. Avdyeyeva, O. (2021). The training model of the future chemistry teacher to the formation of gnotic skills in students in extracurricular activities Knowledge, Education, Law, Management 2 (38), 1. 3–10.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

БРАСЛАВСЬКА Оксана Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри географії та методики її навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх учителів.

СОВГІРА Світлана Васиївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри хімії, екології та методики їх навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх фахівців.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

BRASLAVSKA Oksana Volodymyrivna – Doctor Pedagogical Sciences, professor, head of the department of geography and methods of teaching Pavlo Tychyna Uman state pedagogical university.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх учителів.

SOVHIRA Svitlana Vasyilivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Chemistry, Ecology and Methods of Teaching, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх фахівців.

Стаття надійшла до редакції 06.04.2023 р.

УДК: 378.091.3:792.8-051]004:37.015.3

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2023.03.021

ЗУЗЯК Тетяна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри образотворчого, декоративного мистецтва, технологій та безпеки життєдіяльності, декан факультету мистецтв і художньо-освітніх технологій Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-5437-0272>
e-mail: zuzyak@ukr.net

ГРІНЧЕНКО Тетяна Дмитрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музикознавства, інструментальної підготовки та хореографії, заступник декана з навчальної роботи факультету мистецтв і художньо-освітніх технологій Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
ORCID <https://orcid.org/0000-0001-8084-6732>
e-mail: tatyana_grinchenko@ukr.net

МАЦЮК Олександр Максимович – заслужений працівник культури України, старший викладач кафедри музикознавства, інструментальної підготовки та хореографії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3403-6234>
e-mail: matsiuk27@ukr.net

ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКОГО ДОСВІДУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХОРЕОГРАФІЇ В КОНТЕКСТІ ТРАНКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

ЗУЗЯК Тетяна Петрівна, ГРІНЧЕНКО Тетяна Дмитрівна, МАЦЮК Олександр Максимович. ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКОГО ДОСВІДУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХОРЕОГРАФІЇ В КОНТЕКСТІ ТРАНКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У статті розглядається проблема формування мистецького досвіду майбутніх учителів хореографії в контексті транскультурної комунікації. Автори ставлять за мету здійснення аналізу глобалізаційних і транскультурних змін, які відбуваються в суспільстві, їх вплив на модифікацію освітніх програм у напрямку налагодження культурних зв'язків між Україною та країнами світу, пошук національної єдності засобами хореографії. Досліджується і розширюється понятійний апарат мистецького досвіду студентів спеціальності «Хореографія», окремо розглядаються педагогічні умови формування його структурно-сміслових компонентів.

Ключові слова: мистецький досвід, фахова підготовка, майбутній вчитель хореографічних дисциплін, освітньо-професійна програма, транскультурна комунікація.

ZUZYAK Tetyana Petrovna, HRINCHENKO Tetyana Dmitrivna, MATSYUK Aleksandr Maksymovich. FORMATION OF THE ARTISTIC EXPERIENCE OF THE FUTURE TEACHER OF CHOREOGRAPHY IN THE CONTEXT OF TRANSCULTURAL COMMUNICATION

The widespread popularity of choreographic art has led to the emergence of a large number of children's dance groups, the leaders of which are often senior students of higher art and pedagogical educational institutions. During the war, these collectives are the bearers of the aspirations of the Ukrainian people for self-assertion and integration into the world artistic environment of countries friendly to us, where now a shelter has been created for many of our citizens, including students, who are forced to get an education in the conditions of distance learning.

The article examines the problem of forming the artistic experience of future choreography teachers in the context of transcultural communication. The authors aim to analyze the globalization and transcultural changes taking place in society, their impact on the modification of educational programs in the direction of establishing cultural ties between Ukraine and the countries of the world, and the search for national unity through choreography. The conceptual apparatus of the artistic experience of students majoring in Choreography is studied and expanded, and the pedagogical conditions for the formation of its structural and semantic components are considered separately.

Transcultural communication overcomes borders, allows the exchange of learning methods and promotes the spread of various creative ideas. In this context, the formation of the epistemological component of the choreographer's artistic experience prompts us in their professional training to create conditions for obtaining information about world choreographic art, familiarizing students with the best examples of world choreography. In addition, the artistic erudition of students should be deepened through their awareness of the need to acquire knowledge of works of various branches of art, semantic features of the language of art forms related to choreography. Professional training should be aimed at fostering in future teachers of choreographic disciplines aspirations for in-depth understanding of the artistic content of works of various types of world art, the formation of artistic and figurative thinking, the development of fantasy, imagination, artistic reflexivity, knowledge of the world and oneself in the world by understanding art and comparing it with own life experience, recognition of the process of understanding and self-understanding as the main way of human existence.

The authors prove the importance of preserving the traditions of music and choreographic education, achieving understanding by future teachers of choreographic disciplines of the peculiarities of the language of choreography and other types of art, turning to hermeneutics as the most effective means of revealing the artistic image of a work.

The article also examines the importance of participation of future choreography teachers in festivals of creativity of children and youth held at various European concert venues. The possibilities of studying advanced choreographic experience in the conditions of digitization of the educational process are characterized. The importance of the development of students' critical thinking is emphasized for the purpose of analytical awareness of the received information and compliance of the achieved result with generally accepted benchmarks and standards.

Keywords: artistic experience, professional training, future teacher of choreographic disciplines, educational and professional program, transcultural communication.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Одним із головних завдань мистецької освіти є формування у студентів готовності до глобалізаційних і транскультурних змін, які відбуваються в суспільстві. Ці зміни спричинюють необхідність урахування в фаховій підготовці впливу розвитку культур, модифікації освітніх програм у напрямку інтеграційних процесів та налагодження культурних зв'язків між Україною та країнами світу. Випускники хореографічних спеціальностей мають володіти високим рівнем мистецького досвіду та бути готовими до трансляції традицій і звичаїв української національної хореографічної школи на різних світових майданчиках, їхня мистецько-педагогічна діяльність має бути спрямованою на пошук національної єдності засобами хореографії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема транскультурної комунікації нині підіймається у працях багатьох вчених (М. Беннет, В. Вельш, Д. Каспарі, А. Реслер, Р. Слімбах). Теорія і практика хореографічної освіти, як основа нашого дослідження, висвітлюється у наукових доробках В. Авраменко, Л. Бондаренко, О. Бурля, А. Ваганова, К. Василенко, В. Верховинець, Р. Верхолаз, А. Гуменюк, С. Забрєдовського, П. Коваль, В. Костровицької, О. Мартиненко, Б. Стасько, Т. Ткаченко, Ю. Хижняк, А. Шевчук, О. Рошенко та інших. Формування художньо-естетичного та мистецького досвідів учителів музики і хореографії, як необхідної умови їхньої фахової підготовки, міститься у працях Л. Бондаренко, О. Зінич, В. Константинова, І. Кравченко, Л. Макарова, Т. Сердюк.

Мега статті полягає у висвітленні питань формування мистецького досвіду майбутніх учи-

телів хореографічних дисциплін в умовах світових трансформацій, а саме у період розширення транскультурної комунікації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Широка популярність хореографічного мистецтва стала причиною виникнення великої кількості дитячих танцювальних колективів, керівниками яких нерідко є студенти старших курсів вищих мистецько-педагогічних навчальних закладів. Під час війни ці колективи є носіями прагнень українського народу до самоствердження та інтеграції у світове мистецьке середовище дружніх нам країн, де нині створено прихисток для багатьох наших громадян, в тому числі і студентів, змушених здобувати освіту в умовах дистанційного навчання.

В часи посилення міжнародної співпраці до педагогічно-хореографічної освіти висуваються нові вимоги, пов'язані з застосуванням сучасних підходів до фахової підготовки вчителів хореографії, формування у них мистецького досвіду, як досвіду художнього розуміння і саморозуміння, феномену, який у наших попередніх дослідженнях визначається як «сукупність засвоєних мистецьких знань, умінь і навичок» ... основою майбутньої мистецько-педагогічної діяльності ... готовності до транслявання художньої культури» [3, с. 17]. Розкриваючи цілі і мету даної статті ми вважаємо доцільним розширення понятійного апарату мистецького досвіду майбутнього вчителя хореографії та визнати його необхідною умовою здійснення транскультурної комунікації між представниками хореографічного мистецтва України та світу, способом спілкування з носіями інших культур, готовністю до художнього взаєморозуміння та обміну мистецькою інформацією.

На нашу думку, специфіка мистецького досвіду в фаховій підготовці майбутніх вчителів мистецьких дисциплін полягає в тому, що він формується у процесі здійснення художнього спілкування з творами мистецтва, яке передбачає обов'язкове залучення художнього сприйняття, уяви, мислення, розуміння, рефлексії, інтерпретації. Теоретичний аналіз даних феноменів у попередніх дослідженнях став підставою визначення структурно-сміслових компонентів мистецького досвіду, якими є гносеологічний, герменевтичний, емотивний та праксеологічний компоненти [3, с. 25]. Дослідження процесу їх формування в умовах транскультурної комунікації є одним із головних завдань даної статті. Формування мистецького досвіду в фаховій підготовці майбутніх учителів хореографії в такому контексті дозволить також формування у студентів здатності до усвідомлення форм і змісту хореографічного мистецтва у світлі сучасних процесів глобалізації, розвиток транскommунікативної компетентності, підвищення рівнів володіння транскультурним хореографічним репертуаром.

Поняття *транскультура* визначається сферою культурного розвитку за межею національних, гендерних і професійних культур. Їй притаманні здатність до подолання замкнутості традицій, автоматизмів, вона утворюється на межі різних національних, професійних культур, де виявляються нереалізовані можливості, смислові та знакові лакуни. Особливо значущим для нашого дослідження є твердження А. Аппадурі, який констатує, що завдяки електронним засобам комунікації у соціальному житті людини спричинюється зростання ролі уяви, стимулюються нові реакції і сценарії вибору життєвого шляху особистості. Уява відіграє важливу роль у формуванні нових культурних проєктів і традицій, у межах яких «нова групова (культурна) ідентичність може виходити за межі національної культури й ставати діаспорною, субнаціональною, транснаціональною культурою» [1, с. 7]. Європейські університети пропонують навчання за спеціальністю «Транскультурна комунікація», яка завдяки глобалізації і перемішуванню культурних кодів готує студентів до ефективного спілкування з людьми у будь-якому місці нашої планети, навчає їх бути «своїм» у всіх країнах світу.

З огляду на наукові напрацювання представників хореографічної педагогіки, слід зазначити, що одним із видів транскультурної комунікації у фаховій підготовці майбутніх учителів хореографічних дисциплін вважається «транскультура художньої ментальності», змістом якої є зв'язок хореографії (музики) з іншими видами мистецтва як способу відображення картини світу. На думку О. Ребрової, такий підхід дозволяє синтезувати види мистецтва у художній свідомості, сприяє втіленню в навчальний процес одного із головних науково-педагогічних принципів – принципу ці-

лісності освіти, культури і професійної ментальності [4].

Транскультурна комунікація долає кордони, дозволяє обмін методиками навчання і сприяє поширенню різноманітних творчих ідей. В такому контексті формування гносеологічного компоненту мистецького досвіду хореографа спонукає нас у їхній фаховій підготовці до створення умов для отримання інформації про світове хореографічне мистецтво, ознайомлення студентів з найкращими зразками світової хореографії. Окрім того мистецька ерудиція студентів має поглиблюватися шляхом їхнього усвідомлення необхідності здобуття знань творів різних галузей мистецтва, семантичних особливостей мови дотичних до хореографії видів мистецтв. Фахову підготовку потрібно спрямовувати на виховання у майбутніх учителів хореографічних дисциплін прагнень до глибинного осмислення художнього змісту творів різних видів світового мистецтва, формування художньо-образного мислення, розвиток фантазії, уяви, художньої рефлексивності, пізнання світу і себе у світі шляхом осмислення мистецтва та співставлення його з власним життєвим досвідом, визнання процесу розуміння і саморозуміння основним способом людського існування.

У фаховій підготовці студенти мають отримати достатню кількість спеціальних мистецько-хореографічних знань. З цією метою до освітніх програм на кафедрі музикознавства, інструментальної підготовки та хореографії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського включені наступні дисципліни: «Історія української культури», «Культурологія», «Історія хореографічного мистецтва», «Історія мистецтв», «Хореологія» тощо. Формуванню мистецького досвіду в контексті транскультурної комунікації сприяє вивчення таких дисциплін як «Сучасні інформаційні технології та медіаосвіта», «Комп'ютерно-інформаційні технології в галузі культури і мистецтва», «Історія зарубіжної культури», «Світова музична література», «Історія музичної культури», «Основи інтермедіальності» та вибіркові дисципліни циклів загальної і професійної підготовки. Їх вивчення передбачає набуття студентами достатньої кількості мистецьких знань, глибинне осягнення творів світового мистецтва, набуття аналітичних вмінь на основі усвідомлення семантичних особливостей художньої мови різних видів мистецтва, характерності мистецьких стилів та напрямів.

Організація навчального процесу в хореографічних класах за методом навчання на шедеврах має сприяти захопленню студентів світовим мистецтвом музики і хореографії. Демонстрація хореографічних етюдів та композицій на музику таких творів як Органна прелюдія фа мінор Й. С. Баха, фантазії ре-мінор В. А. Моцарта, музики Ф. Шопена (ноктюрни до мінор, до дієз мінор), М. Ли-

сенка (Елегії), К. Дебюссі («Дівчина з волоссям кольору льону», «Місячне сяйво») та інших створить на заняттях атмосферу високого духовного піднесення, буде викликати чуттєві реакції, надихне на ставлення до життєвих подій з новою силою враженості і захоплення, змотивує студентів до подальшого пошуку творів класичної музики для постановки власних музично-хореографічних композицій; стане збудником уяви, фантазії та пошукової діяльності в даному напрямку, підвищить рівень мистецької ерудиції, що є одним із критеріїв гносеологічного компоненту мистецького досвіду. Демонстрація таких композицій під час групових занять з хореографії сприятиме утворенню концертної атмосфери та творчого клімату в класі: кожен студент отримає можливість відчувати себе у тріаді виконавець-глядач-педагог, оскільки всі присутні будуть мати можливість надавати поради своїм одногрупникам, доповнювати пояснення викладача цікавими інформаційними повідомленнями, добутими у цифровому просторі світу спеціально до конкретних занять.

Важливим чинником формування мистецького досвіду майбутніх учителів хореографії в контексті транскультурної комунікації є залучення студентів до проведення низки пізнавальних заходів під загальною назвою «Хореографія як засіб пізнання світу». Вони можуть відбуватися у формі лекцій-концертів у режимах он-лайн і офлайн. Такі заходи можуть бути присвяченими видатним представникам світового хореографічного мистецтва, окремим хореографічним жанрам, діяльності як всесвітньо-відомих хореографічних колективів так і колективів, які представляють національні меншини України та світу тощо.

У контексті формування герменевтичного компоненту мистецького досвіду майбутнього вчителя хореографії в умовах транскультурної комунікації важливим для нас є твердження О. Бігус, яка стверджує, що нинішня проблематика хореографічного мистецтва має базуватися на ідеї, що вчитель хореографії має бути дослідником, творцем «власної філософії методом вивчення анатомії, рухового апарату людини», його стосунки зі світом мають вибудовуватися у відповідності до імперативів гуманізму, моральності, екзистенційності та підкоренню універсальним законам [2, с. 19].

Осягнення та розкриття художнього образу хореографічних творів у виконанні всесвітньо-відомих танцівників допомагає студенту розпізнавати і відчувати на собі їхнє мислення, задуми, виявляти логіку розвитку художнього образу, його багатогранність, безпосередність, типізацію, присутність тощо. Здійснення герменевтичної інтерпретації таких творів дозволить студентам зрозуміти, що будь-яке художнє спілкування є спілкуванням між собою цілих народів і поколінь. Проникнення у глибинність значень творів мистецтва та перенесення їхнього впливу на сві-

домість сприймаючого, збагачує його життєвий досвід, спонукає до роздумів, дозволяє досягнути приховані смисли і розкрити їх у власних хореографічних композиціях. Залучення студентів до мистецтва герменевтики також спонукатиме їх до проникнення в історію виникнення хореографічних стилів, жанрів і форм, вивчення того чи іншого танцю буде супроводжуватися досягненням розуміння вимог до його виконання, розширить уяву про різноманітні техніки виконання – від класичного танцю до хореографії афро-американського (Біл Роббінсон, Сем Девіс (молодший), брати Фейрд і Гарольд Ніколси), американо-європейського (Фред Астер, Джин Келлі), ірландського (Тетл), українського (О. Балансев, В. Подберьозкін, В. Шпудейко) походжень.

Розвитку емотивного компоненту мистецького досвіду майбутніх учителів хореографії, критеріями якого є вміння керувати власною емоційністю, емоційна чуттєвість, художня емпатійність, художньо-емоційна сприйнятливості [3, с. 41], сприяє вивчення таких дисциплін таких як «Основи сценографії, гриму та костюму», «Основи акторської майстерності» тощо. Прагнення до транскультурної комунікації ставить вимоги до розширення переліку вибіркового дисциплін, які дозволяють студентам вивчати емоційну культуру та артистизм народів світу. На нашу думку, введення до даного переліку таких дисциплін як «Зразки хореографії танців народів світу», «Музично-хореографічні форми сучасного танцю», «Сучасні напрями хореографічної діяльності», «Сценічна майстерність» окрім осучаснення освітніх програм, виконують функцію розширення емоційного інтелекту майбутніх учителів хореографії, навчають їх розумінню стилістичних особливостей таких танцювальних дисциплін як «Контемпорарі данс» – сукупності авторських неокласичних, модерн джазових технік, авторських танцювальних перформансів, модифікацій національних танців, імпровізації, дозволяють шляхом вивчення хореографії різних народів пізнавати себе і світ.

Емоціогенна природа хореографічної діяльності та умови транскультурної комунікації потребують у фаховій підготовці майбутніх учителів застосування низки методів, здатних розвивати у них культуру почуттів та емоційного світогляду. Доречним є метод суб'єктивізації художніх переживань, отриманих від знайомства з діяльністю світових хореографічних колективів, навчання студентів аналізувати прояви почуттів, які виникають під час переглядів європейських історико-побутових танців, розумінню сутності стану катарсису, максимальної емоційної віддачі в роботі постановника та виконавця. Виконання простих акторських етюдів, імпровізацій, пантомім тренує необхідні вольові якості хореографа на сцені, виховує чуттєвість до співвідношення емоційного змісту твору та сценічної поведінки танцівника.

Велика кількість практичних дисциплін та проведення педагогічних практик, практик роботи з хореографічними колективами, практик з виконавської діяльності хореографа (за видами) у фаховій підготовці вчителя хореографічних дисциплін є підґрунтям формування прагсеологічного компоненту мистецького досвіду. Розширення зв'язків з міжнародними мистецькими організаціями, які є засновниками фестивалів творчості дітей та юнацтва допомагають у виконанні цього завдання, оскільки саме на таких фестивалях відбувається знайомство з творчістю народів світу, особливо з творчістю і мистецтвом національних меншин, що є ознакою транкультурної комунікації. Найкращим способом досягнення розуміння ментальності народів світу є пізнання їхніх культурних традицій, знайомство з творчістю майстрів мистецтв, художніх колективів, а особливо з дитячою творчістю. Ще до початку повномасштабної російсько-української війни щорічно у польському місті Криниця-Здруй проводився найбільший у Центральній та Східній Європі Forum Ekonomiczne w Krynicy-Zdroju, Форум, на якому відбувався пошук відповідей на питання: «Європа завтрашнього дня. Сильна, але яка саме?». До Криниці-Здруй приїжджали більше ніж 4000 осіб з понад 60 країн світу, щоб взяти участь у такому своєрідному «польському Давосі». Під час проведення Форумів відбувалися тематичні обговорення, створювалися умови для конкретних дискусій про майбутнє, тим самим підвищувався рівень розуміння того, що відбувається в Європі, світі і в сусідніх країнах. На тлі укріплення економічних стосунків, а саме проведення у м. Криниця-Здруй Міжнародних економічних форумів за участі України і Польщі було прийнято рішення сприяти розвитку мистецько-культурних зв'язків між нашими країнами.

Вже більше десяти років керівник В. А. Крейчі і створена ним Fundacja «Braterstwo» є організаторами культурних заходів, які відбуваються під час проведення економічних форумів. Їхня діяльність є яскравим прикладом зміцнення і розширення культурних зв'язків між Україною і Польщею, втіленням ідеї обміну мистецьким досвідом і досвідом культури наших народів, розширення транкультурної комунікації. Нині фундація займається наданням прихистку від російської агресії українським дітям, одночасно надає сценічні майданчики для виступів дитячих хореографічних ансамблів. Серед вінницьких колективів, що стали неодноразовими учасниками численних фестивалів «FONTANNA TALENTYW», народний художній колектив України ансамбль спортивного бального танцю «Грація», художній керівник, один із авторів даної статті, заслужений працівник культури України О. М. Мацюк. Даний колектив є творчим майданчиком для навчання студентів спеціальності Хореографія, саме тут

вони відпрацьовують набуті теоретичні знання, набувають досвіду постановки хореографічних композицій. Здійснення творчого обміну в рамках комунікації Україна-Польща дозволяє їм глибше пізнавати європейські танцювальні традиції, поглиблює їхній мистецький досвід (прагсеологічний компонент) в контексті транкультурної комунікації.

Наостанок маємо додати, що процес цифровізації навчання, динамічність розвитку суспільства та формування мистецького досвіду майбутніх учителів хореографії в умовах транкультурної комунікації вимагає від студентів швидкісної адаптації, вміння розв'язувати нестандартні завдання, на основі старих знань народжувати нові. В таких умовах викладачі мистецько-педагогічних закладів мають подбати про розвиток критичного мислення студентів та його застосунок у відборі корисної інформації, отриманої у всесвітній мережі. Освіченість учителя хореографії характеризується наявністю у нього високого рівня мистецького досвіду, належної кількості знань, що мають сприяти експансії низьковартісної медіаресурсної інформації. Майбутній учитель хореографії має розуміти, що наслідування чи створення інтерпретацій хореографічних композицій, ставить перед ним завдання як аналітичного усвідомлення отриманої інформації, так і відповідності досягнутого результату загальноприйнятим стандартам і еталонам. В умовах транкультурної комунікації та цифровізації навчального процесу роль критичного мислення вчителів мистецьких дисциплін є засадничою, оскільки, критика є посередником між творчістю і сприйняттям, зворотнім зв'язком, без якого музична культура взагалі не може існувати. Русійною має стати постановка запитання самому собі: а чи все я зробив для того, щоб виконати поставлені завдання? Отримання позитивної відповіді на нього в перспективі сприяє досягненню бажаних успіхів.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, на основі викладеної інформації, маємо констатувати, що формування мистецького досвіду майбутніх учителів хореографічних дисциплін є необхідною умовою їх фахової підготовки, особливо в умовах транкультурної комунікації. Вивчення та впровадження в освітній процес досягнень європейських мистецьких навчальних закладів, творчості хореографічних колективів, які представляють національні меншини рідного краю є темою наших подальших досліджень у даному напрямку.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Аппадурай А. Сучасність загалом: культурні виміри глобалізації. Лондон: Міннеаполіс, 1996. 156 с.
2. Бігус О. О. Хореографічна культура сучасності в контексті глобалізаційних викликів. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Хореографічна культура сучасності: глобалізаційні виклики» Київ, 2021. С. 7.

3. Грінченко Т. Д. Теорія і практика формування мистецького досвіду майбутнього вчителя музики. Монографія. Вінниця: «Твори», 2018. 300 с.
4. Реброва О. Є. Теорія і методика формування художньо-ментального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографів. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук. Київ, 2013. 46 с.

REFERENCES

1. Appadurai, A. (1996). *Suchasnist' zahalom: kulturni vymiry hlobalizatsiyi*. [Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization]. London.
2. Bigus, O. O. (2021). *Khoreorafichna kul'tura suchasnosti v konteksti hlobalizatsiynykh vykykiv*. [Contemporary choreographic culture in the context of globalization challenges]. Kyiv.
3. Hrinchenko, T. D. (2018). *Teoriia i praktyka formuvannia mystetskoho dosvidu maibutnoho vchytelia muzyky*. [Theory and practice of forming the artistic experience of the future teacher of music]. Vinnytsia.
4. Rebrova, O. E. (2013). *Teoriya i metodyka formuvannia khudozhn'o-mental'noho dosvidu maybutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva ta khoreografiv*. [Theory and method of formation of artistic and mental experience of future teachers of musical art and choreography]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ЗУЗЯК Тетяна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри образотворчого, декоративного мистецтва, технологій та безпеки життєдіяльності, декан факультету мистецтв і художньо-освітніх технологій Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: проблеми мистецтвознавства, мистецька педагогіка, фахова підготовка вчителів мистецьких дисциплін, транскультурна комунікація.

ГРІНЧЕНКО Тетяна Дмитрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музикознавства, інструментальної підготовки та хореографії, заступник декана з навчальної роботи факультету мистецтв і художньо-освітніх технологій Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: мистецький досвід, педагогіка мистецтва, транскультурна комунікація.

МАЦЮК Олександр Максимович – заслужений працівник культури України, старший викладач кафедри музикознавства, інструментальної підготовки та хореографії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: фахова підготовка майбутніх учителів хореографічних дисциплін, професіографічний підхід, мистецький досвід студентів хореографічних спеціальностей.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

ZUZYAK Tetyana Petrovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Fine, Decorative Arts, Technologies and Life Safety, Dean of the Faculty of Arts and Art-Educational Technologies of the Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University of Vinnytsia.

Circle of scientific interests: problems of art history, art pedagogy, professional training of art teachers, transcultural communication.

HRINCHENKO Tetyana Dmitrivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Musicology, Instrumental Training and Choreography, Deputy Dean for Academic Work of the Faculty of Arts and Art-Educational Technologies of the Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University of Vinnytsia.

Circle of scientific interests: artistic experience, art pedagogy, transcultural communication.

MATSYUK Aleksandr Maksymovich – Honored Worker of Culture of Ukraine, Senior Lecturer of the Department of Musicology, Instrumental Training and Choreography of the Mykhailo Kotsiubynsky Vinnytsia State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: professional training of future teachers of choreographic disciplines, professional approach, artistic experience of students of choreographic specialties.

Стаття надійшла до редакції 19.04.2023 р.

УДК 378.018.

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2023.03.026

КАРДАШ Олег Васильович – доктор технічних наук з технічної естетики, професор кафедри дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8497-3453>
e-mail: o.kardash@kubg.edu.ua

ЧЕРНОВСЬКИЙ Сергій Михайлович – старший викладач кафедри фізичного виховання Київського національного університету технологій та дизайну
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-1927-9203>
e-mail: chernovskij.sm@knutd.com.ua

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ-ДИЗАЙНЕРІВ

КАРДАШ Олег Васильович, ЧЕРНОВСЬКИЙ Сергій Михайлович. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ-ДИЗАЙНЕРІВ

У статті на базі аналізу багатьох наукових робіт розглянуто проблему надання творчого характеру навчання і засвоєння поданого матеріалу, де базовою основою людського сприйняття і розуміння може бути духовність. Послідовно проаналізовано складові педагогічної системи, такі, як: педагогічні умови; соціальна компетентність. Охарактеризовано педагогічну систему В. О. Сухомлинського в напрямку розкриття поняття духовності в навчальному процесі. Детально розглянуто поняття духовності в культурологічному і філософсько-соціологічному напрямках.

Ключові слова: педагогічна система; педагогічні умови; соціальна компетентність; студент-дизайнер; духовність; освітньо-виховне середовище; духовна культура; духовні цінності.